

SØNDAG FOR DE FORFULGTE

Prekenrefleksjon til temasøndag for de forfulgte

(Tredje tekstrekke)

Vidar Mæland Bakke, fungerende sokneprest i Gand

Lesetekster: 2. Mos 3:7-10 og 1. Kor 12:12-28

Evangelietekst: Matt 5:10-12.

ÅPNING TIL DAGENS TEMA FOR ALLE GENERASJONER

Forut for selve prekenen, helt i begynnelsen av gudstjenesten, pleier jeg å introdusere temaet for dagen. Uavhengig av om det er søndagsskole denne dagen, er det sannsynligvis både barn og voksne i rommet på dette tidspunktet. En idé kan derfor være å gjøre denne introduksjonen i starten sammen med et barn, gjerne en som er i tweens-alder (10-12 år). Å snakke med en freidig dukke kan være et alternativ.

Åpningssamtalen kan da f.eks forløpe slik:

- Har du noen gang følt deg forfulgt?
- Forfulgt? Du mener at noen har fulgt etter meg?
- Ja, jeg mente nå kanskje litt mer sånn...
- (Avbryter) Det er faktisk ganske plagsomt! Du vet, jeg er jo en "influencer"! Folk skal ha autografen min hele tiden. Jeg får nesten ikke fred for all oppmerksomheten. Så, jeg kjenner meg nok litt forfulgt, ja.
- Akkurat. Du mener at du er så populær at folk følger etter deg over alt.... Ja, det må være slitsomt! Nå tenkte jeg kanskje mest på det helt motsatte. Det motsatte av å være populær. Forfølgelse på ordentlig. At noen er ute etter å ødelegge for deg. Holde deg utenfor. Ta fra deg retten til å si ting høyt eller gjøre det som betyr aller mest for deg.
- Å, det høres ut som skikkelig mobbing?
- Ja, å bli forfulgt kan oppleves som en form for mobbing.
- Da har jeg nok ikke opplevd å bli forfulgt.
- Så bra! Mange barn og voksne opplever jo mobbing og trakassering i Norge. Kanskje noen her i dag har kjent det på kroppen. Akkurat i dag skal vi snakke om en spesiell form for forfølgelse: Det å bli mobbet, plaget og trakassert fordi man tror på Gud og kaller seg kristen.
- Det er det vel ingen som blir?
- Det er nok noen som kan ha opplevd det også her i Norge. Men heldigvis er det ganske trygt å være kristen i vårt land. Dessverre er det ikke slik over alt i verden... (Fortell eventuelt en kort eksempelhistorie. Se øvrige ressurser fra Stefanusalliansen.)
- Det må vi jo gjøre noe med! Vi må jo straffe de folka som gjør dette her!
- Hm. Jeg kjenner også at jeg blir sint, og kanskje kan vi hjelpe dem med å si høyt hva vi mener. Men vet du hva mange av de som blir forfulgt helst vil at vi skal gjøre?

- Nei?
- De vil at vi skal be for dem. De sier at det betyr så mye for dem å vite at vi i Norge ber for dem. Kanskje vi kan begynne med å gjøre det nå?

Samlingsbønn (gjentakelsesbønn):

(Hendene opp)

L Kjære Far, du som er hos alle i din kirke som blir forfulgt.

A *Kjære Far, du som er hos alle i din kirke som blir forfulgt.*

L Tenn ditt lys i dem nå.

A *Tenn ditt lys i dem nå.*

(Armene frem, håndflatene opp)

L Kjære Jesus, du som kjenner våre søsken som bærer for tungt.

A *Kjære Jesus, du som kjenner våre søsken som bærer for tungt.*

L Bær sorgen og smerten sammen med dem nå.

A *Bær sorgen og smerten sammen med dem nå.*

(Armene i kryss, på brystet)

L Gode Hellige ånd, du som går sammen med våre søsken som lider.

A *Gode Hellige ånd, du som går sammen med våre søsken som lider.*

L Lær oss å lide med dem.

A *Lær oss å lide med dem.*

Amen.

(Gudstjenesten fortsetter med "kyrie" og "gloria".)

PREKENKNAGGER TIL DAGENS TEMA

I mine prekener følger jeg ofte et enkelt skjema som er popularisert av den amerikanske pastoren Andy Stanley: **Meg - Vi - Gud - Du - Vi.**

"Meg" betyr å starte opp med et personlig dilemma, en opplevelse fra eget liv eller noe om mitt eget møte med den spesifikke bibelteksten denne gang. *Hva er for meg brennpunktet i dagens tekst?* I dette punktet ligger ofte gjemt det hovedtemaet som dagens preken skal handle om, og som skal foldes ut etterpå. Det handler om å være personlig, uten å være privat.

"Vi" handler om hvordan dette brennpunktet som jeg personlig har pekt på, gir seg uttrykk i fellesskapet, i det å være menneske, kanskje formulert som et åpent spørsmål: *Hva i det jeg nå har sagt vekker gjenkjennelse hos flere?*

"Gud" introduserer bibelordet. *Hva sier teksten(e) for dagen om dette temaet vi har introdusert?*

"Du". Her går vi fra teksten til den enkelte og forsøker å antyde hvordan dette kan ha konkret relevans i tilhørernes liv. *Hva skal du gjøre med dette budskapet?*

"Vi". Dette punktet er lett å hoppe over. Kanskje kan det i noen grad flyte sammen med det foregående. Poenget i denne sammenheng er å få frem at kristenlivet ikke leves isolert. Budskapet skal bæres av og leves ut i fellesskapet. Vi spør: *Hvordan ville*

verden se ut hvis vi sammen ga kropp til dette budskapet? Særlig på de forfulgte søndag er dette punktet viktig, fordi vi nok kan kjenne at teksten har enda større relevans for andre lemmer på Kristi kropp enn akkurat oss.

Jeg velger å strukturere mine prekenknagger til søndag for de forfulgte etter denne metodikken. Da gjør jeg i de første punktene, "jeg" og "vi", allerede et tematisk valg og en avgrensning som du som leser og forkynner ikke nødvendigvis finner relevant for din prekensituasjon. Kanskje metodikken likevel kan inspirere deg når du gjør ditt eget arbeid med tekstene?

Hva er for meg brennpunktet i dagens tekst? (Meg)

I oppveksten var jeg ganske dårlig i idrett. Stod to av kompisene foran flokken for å velge ut en og en til å være på sitt lag, kunne jeg ofte være blant de siste som ble valgt. Men så har jeg ganske mye konkurranseinstinkt. Nesten like vanskelig som det var å bli valgt ut sist, var det derfor å havne på det tapende laget. Jeg ville helst ha vært med dem som vant. Kanskje var det derfor jeg i stor grad valgte andre arenaer enn idretten? Heller ikke som voksen liker jeg å være blant dem som kommer dårlig ut. Fortsatt kan jeg trives dårlig med å være i mindretall på grunn av den jeg er, det jeg står for eller det jeg presterer. Som kristen blir dette fort et dilemma, særlig i det store fellesskapet som Norge er. For er jeg egentlig på et vinnerlag? Og hvis jeg ikke er det, er det ikke da noe som er galt med det jeg tror på? Gud skulle jo være med oss!

Hva i det jeg nå har sagt vekker gjenkjennelse hos flere? (Vi)

Ikke alle har det som meg. Jeg kjenner noen som nærmest får energi av å være i mindretall. Enten har de alltid vært sånn, eller så har livet lært dem til å stå opp for den de er og det de tror på, uansett hvor mange som følger dem eller liker dem. Noen tåler rett og slett mye motstand. Hvordan er du? Det kommer vel an på situasjonen, sier du kanskje. Å bli holdt utenfor det store fellesskapet er en vond erfaring for de aller fleste. Livet lærer oss kanskje likevel at det viktigste ikke er å være på vinnerlaget, bare vi har noen som støtter oss og heier på oss der vi er?

Her er vi i berøring med ett av de dypeste og mest krevende spørsmålene i den kristne tro: Er det rett at mennesker som tror på en god Gud som har seiret over det onde på korset, skal oppleve motstand, lidelse, ja, i mange tilfeller tape kampen mot en overmakt som fremstår sterkere?

Dette er en egnet plass å introdusere forfulgte kristnes situasjon i verden i dag. Bruk gjerne eksempler fra ett eller flere av Stefanusalliansen sine prosjekter. (Jeg anbefaler å ikke begynne prekenen med slike historier. Hold litt igjen! De gjør voldsomt inntrykk. Samtidig kan de være så fremmede for mange av oss at tekstens grunntema da aldri rekker å treffe oss som bor i Norge.)

Hva sier teksten(e) for dagen om dette temaet vi har introdusert? (Gud)

Litt om lesetekstene:

2. Mos 3,7-10: Utfrielsen fra Egypt er jødernes frelsesfortelling, symbolet på Guds løfter til alle tider om å gå med det utvalgte folket. De seirendes fortelling? Bare delvis. Den

er også en håpsfortelling som er blitt gjenfortalt hver gang jødene stadig igjen har opplevd forfølgelse og undertrykkelse gjennom historien. Jesus gir den jødiske påsken et helt nytt og universelt innhold når han dør for *alle* mennesker og med sin oppstandelse går foran inn til det nye livet, det lovede landet, for alle som tror. Det betyr vel full utfrielse her og nå? For er vi ikke på seierslaget? Allerede de første kristne erfarte raskt noe annet. Å ha del i Jesu oppstandelse innebar også å få del i hans lidelser, hans nederlag. Dermed måtte de hente frem igjen Jesu egne ord i saligprisningene (Matt 5). *Hva hadde han egentlig ment den gang?*

1. Kor 12, 12-28: Joda, noen kristne hadde opplevd forfølgelse. Men slik skulle det vel ikke egentlig være? For er det normalt for en kristen å lide? I bakgrunnen for Korinterbrevene aner vi denne evig aktuelle diskusjonen. Noen i Korint må ha ment at som kristen burde det normale være å overvinne ytre lidelse og kroppslig smerte, å være hevet over kroppens begrensninger. Mot dette utvikler Paulus en teologi som avviser enhver tanke om at triumfalisme og fremgang i denne verden er normalen. Han harselerer: *"Dere er allerede så mette! Dere er alt blitt så rike! Dere er konger, men uten oss!"* (1. Kor 4,8). Som et retorisk motstykke bruker han bevisst den menneskelige, sårbare og av mange, nedvurderte kroppen som et bilde på sant kristent fellesskap i denne verden. Og det å være svak og lidende blir snarere et kristent ideal! *"Nå har Gud satt sammen kroppen slik at det som mangler ære, får mye ære..."* (1. Kor 12,24). Og *"om et lem lider, lider alle de andre med"*. (1. Kor 12,26).

Evangelieteksten:

Matt 5,10-12: *"Salige er de som blir forfulgt for rettferdighets skyld, for himmelriket er deres. Ja, salige er dere når de for min skyld håner og forfølger dere, lyver og snakker ondt om dere på alle vis. Gled og fryd dere, for stor er lønnen dere har i himmelen. Slik forfulgte de også profetene før dere."*

- Saligprisningene innleder den lange Bergprekenen. I vers 1 fremgår det at det er en folkemengde som hører på. Samtidig er talen tydelig rettet mot alle som er hans disipler. La oss ha med denne dobbeltheten også i vår preken: Dette er ord til etterfølgere, men hvem som er "disipler" og hvem som er "nysgjerrige tilskuere" er ikke alltid lett å fastslå. Kanskje skal vi være varsomme med å trekke en altfor tydelig linje?
- Det er sju saligprisninger før vi kommer til vers 10. Egentlig er det kunstig å skille versene 10-12 fra 3-9. Saligprisningene hører sammen. I alt sitt mangfold beskriver de livet for dem som følger Jesus.
- Kjennetegnene på lykke og salighet settes i direkte forbindelse med et liv de fleste mennesker vil tenke på som krevende og problemfylt. Her er vi så langt fra triumfalisme og fremgangskristendom vi kan komme.
- Ett poeng er veldig viktig å merke seg, fordi det ikke automatisk går frem av oversettelsen til norsk: *Det er det som står sist i hver setning som gjør etterfølgerne salige, ikke deres nåværende vanskeligheter.* Eksempelvis: *"Salige er de som sørger, for de skal trøstes"*. De er salige fordi de en gang skal oppleve å bli trøstet. De er ikke salige fordi de sørger. Dette er altså ikke å forstå som en romantisering av lidelse. Lidelser og forfølgelse er heller ikke en betaling for

salighet. Jesus gjør det derimot klart at det å være hans etterfølger *vil* kunne lede til mange vanskeligheter, ikke til et lett liv. Siste ord er likevel ikke sagt. Saligheten er ikke forbundet med kroppens erfaringer her og nå. Den er forankret i fremtiden som kommer mot oss: "Himmelriket", "trøsten", "arven", "mettelsen", "barmhjertigheten", "Gudsåpenbaringen", "barnekåret hos Gud", og igjen: "Himmelriket", "lønnen i himmelen".

- Så hvordan svarer Jesus i saligprisningene på spørsmålet om hva som er normaltstanden for en kristen i denne verden? Han fremholder at det å bli utsatt for hån, forfølgelse, løgn og baksnakking er noe hans disipler må vente seg. Onde krefter er fortsatt virksomme. Vi er under angrep. Men svaret er ydmykhet, barmhjertighet og fredsbygging. Det er dette som er "normalt".
- Og likefullt er Gudsriket nær oss. Evangeliene og Apostlenes gjerninger fastslår at disipler kan erfare Gudsriket her og nå i form av et nytt og grensesprengende fellesskap, nådens gaver, helbredelser, tegn og under. Paulus på sin side minner om at vi enn så lenge er i kroppen og i verden, både som enkeltindivider og som kirke. (1. Kor 6,19 og 1. Kor 12,12). Én kropp med mange lemmer, frem til kroppens forvandling. Den kroppen som blir "sådd i svakhet", men "står opp i kraft". (1. Kor 15,43). Jesu disipler er på det laget som seirer til slutt!

Hva skal du gjøre med dette budskapet? (Du)

Jesus åpner sin lange disippeltale med å være dønn realistisk om det kristne livet. Blant våre tilhørere kan det være dem som ikke helt vet om de er disipler eller foreløpig bare observatører. Tør vi å snakke like ærlig som Jesus, eller er vi redde for å skremme mennesker fra å våge seg inn på troens vei? Ingen liker selgere som holder ting de vet om produktet skjult for kunden. Vi skal snakke sant om både livet, døden og det som kommer etterpå. Det har nok vært tider da kristen forkynnelse handlet for mye om livet *etter* døden. Særlig unge mennesker trenger å høre at det også er et liv med Jesus *før* døden. Ikke et liv beskyttet for farer, men en Frelser som går foran gjennom farene. I dag tror jeg problemet snarere er motsatt. Vi snakker for lite om det hinsidige. Med saligprisningene hjelper Jesus oss til å ha det rette perspektivet på livet:

ifølge Bibelen er livet ditt her på jorden bare en kort overgangsfase før det grenseløse fellesskapet med Gud virkelig tar til. Hvis det er sant, hva gjør det med din livsholdning? Hans sønn, Jesus Kristus forteller deg at du kan fryde og glede deg underveis, tross motstand og vanskeligheter, for du har det beste i vente!

Hvordan ville verden se ut hvis vi sammen ga kropp til dette budskapet? (Vi)

Jeg ville ha avsluttet prekenen med et nytt utblikk. Under det forrige "vi"-punktet nevnte du kanskje at forfølgelse og diskriminering er virkeligheten for mange kristne i verden i dag. Bibelen viser oss at det snarere er den som slipper unna dette som er i unntakstilstand. I dette "vi"-punktet kan du løfte frem viktigheten av 1. Korinterbrev 12. *Én kropp med mange lemmer er ikke noe vi skal bli, det er noe vi ér.* Det betyr å stå sammen med dem som lider, lytte til deres erfaringer, bli oppmuntret og utfordret av deres tro. Ved å lytte og "lære av kroppen", forbereder vi oss også på at den fredelige unntakstilstanden i Norge kan gå over. Vi ber om utholdenhet, styrke og håp for de lemmer på kirke-kroppen som lider i dag.